

Informe de Conjuntura

Barcelona, setembre de 2019

Foment
del Treball Nacional

TAULA DE CONTINGUT

ENTORN INTERNACIONAL	7
DEMANDA I ACTIVITAT	10
CREIXEMENT INCLUSIU: QUÈ SIGNIFICA?	14
LES MEGACIUTATS I LES CIUTATS GLOBALS: EL SEU NOU PAPER	21
MERCAT DE TREBALL	25
PREUS I FINANÇAMENT	28
SECTOR PÚBLIC	31
SECTOR EXTERIOR	34

RESUM EXECUTIU

En l'escenari internacional augmenten els nivells d'incertesa (política comercial EUA-Xina, *Brexit*, Itàlia, Alemanya, emergents) que es traslladen amb una revisió a la baixa de les previsions a nivell global, els tipus sobirans en mínims i una política monetària acomodaticia amb retallada de tipus de referència als EUA derivat d'un gir d'aquesta.

Resulta imprescindible recuperar la memòria històrica, on enfront del crack del 29, els Estats van dur a terme devaluacions competitives, frenant el comerç internacional i el creixement econòmic, la qual cosa va produir una accentuació de la crisi econòmica en els anys 30. Fruit d'això, en 1944, es van realitzar els acords de Bretton Woods, que van crear el Banc Mundial i l'FMI, i van establir els tipus de canvi fixos (fins a 1971) per a evitar les accions precedents, de la cerca de solucions individuals, que afectaven el conjunt, i que revertien també negativament a cada país particular. La prosperitat aconseguida en la segona meitat del segle XX, va estar sustentada en una major col·laboració i liberalització econòmica, afavorint els processos d'integració econòmica, que posen l'accent en la col·laboració, en comptes de la confrontació, com s'ha donat a la Unió Europea.

Aquesta accentuació en la desacceleració s'està donant també a la Unió Europea, destacant el seu major efecte en aquest segon trimestre, especialment, a Alemanya i Itàlia, en el primer cas, derivat de les exportacions en major mesura, i en el segon, per raons més internes. Ha de destacar-se, en el cas alemany, les majors incerteses sobre el sector de l'automòbil i les exigències reguladores, d'altra banda, com a factors addicionals.

Aquesta expectativa de menor creixement i de majors tensions geopolítiques, es van reflectir en l'evolució borsària dels principals índexs el mes d'agost. Així el Dow Jones es va reduir un 1,72%, el Nasdaq un 2,60%, l'Euro Stoxx50 un 1,16%, el FTSE100 britànic un 5,00%, el DAX alemany un 2,05%, el CAC40 francès un 2,19% i l'Ibex un 1,76%; atès que en termes anuals aquests indicadors borsaris van experimentar un augment de dos dígits, excepte l'Ibex (3,20%) i el FTSE100 (7,12%).

S'estima que es moderarà el creixement de l'economia espanyola i catalana de cara al segon semestre, després d'un inici d'any millor de l'esperat. La demanda domèstica continuarà sent el factor d'impuls de l'economia, encara que la reducció del ritme de creació d'ocupació també l'afectarà més endavant.

En el segon trimestre, l'economia espanyola va créixer a menor ritme que en el primer. Destaca l'aportació positiva del sector exterior i l'acceleració del consum, enfront de la moderació de la inversió. Per part seva, l'economia catalana va accelerar lleugerament el seu avanç en el segon trimestre, però es manté per sota de la mitjana del conjunt d'Espanya, encara que la CA de Madrid va experimentar un creixement del seu PIB en el segon trimestre del 3,3% (sent superior al 3,0% des de 2015).

En relació a la indústria, encara no s'aprecia la recuperació del sector. El turisme va continuar amb dades positives en nombre de visitants, i encara més en despesa.

En el mercat de treball espanyol i català continua augmentant l'ocupació i l'afiliació, en un context de creixement de la població activa. No obstant això, els ritmes de creixement de l'ocupació observats comencen a ser més moderats, en línia amb l'evolució de l'activitat econòmica. Segons l'EPA, l'ocupació a Espanya va augmentar en els últims 12 mesos, en 431.000, dels quals el 90% va ser indefinit.

Uns dels factors, que tant a nivell internacional com intern, més determinants, són els riscos polítics, i les tensions que puguin estar aprofundint la desacceleració econòmica, alhora que forcen que els bancs centrals suavitzin més la seva política monetària per a contrarestar aquesta major expectativa d'una fase de disminució del cicle econòmic.

Addicionalment, davant uns tipus d'interès tan baixos, encara no acaba de reactivar-se la inversió, que seria, d'altra banda, la gran beneficiada, conjuntament amb els agents que estan més endeutats (com el sector públic), i per tant, tenint un menor impacte.

En aquest context, resulta essencial reduir els riscos polítics que afecten el creixement econòmic, i que a nivell intern, seria essencial disposar de Pressupostos Públics (tant a nivell estatal, autonòmic com a local). Existeix una major fragmentació política (vs. Un bipartidisme més marcat), on ha d'exigir-se un major compromís, tant al Govern, per la seva capacitat d'iniciativa pressupostària, com a l'oposició, perquè la pròrroga pressupostària sigui l'excepció i no la norma. Resulta necessari, i més davant un context de desacceleració econòmica i de menor creació d'ocupació, que el conjunt de forces fugin d'un tacticisme a curt termini, i es puguin incorporar i pactar en els pressupostos proposades de les diferents forces parlamentàries.

Addicionalment, els canvis disruptius que es produeixen en la denominada economia 4.0, exigeixen també d'una estabilitat política per a adequar un conjunt de pactes, d'ampli espectre polític, que permeti accions dirigides a la millora de la productivitat, tals com la formació, una administració pública eficient, un servei de justícia àgil, i el desenvolupament d'infraestructures, entre altres, així com accions que reforcin la cohesió social i la sostenibilitat ambiental.

La inflació a Espanya i Catalunya s'ha mantingut en nivells molt reduïts en l'últim parell de mesos. Segons la dada d'avanç per a agost, la inflació es reduirà encara més, fins al 0,3% per al conjunt d'Espanya. La bretxa de preus amb la zona euro continua sent favorable a Espanya (des d'octubre 2018). Aquest menor ritme de creixement dels preus es deriva d'una demanda més suau i de la reducció del preu del petroli, associat també a una demanda internacional més suau.

Així, a diferència de l'any anterior que l'IPC se situava entorn del 2% especialment per l'evolució del preu del petroli (-18,2% barril *Brent* a l'agost), també el valor pròxim al 0% que es produeix actualment obeeix al mateix factor. S'entén que se suavitzi la disminució i pot mantenir-se baixa en els pròxims mesos, amb valors pròxims a l'1%, més en línia amb la inflació subjacent actual.

L'estoc de crèdit a les famílies puja molt lleument (+0,3%), i el no destinat a habitatge torna a disminuir (-1,1%). L'estoc de crèdit a empreses, disminueix suaument al juliol, suavitzant-se la seva desapalancament financer, i augmenta el crèdit nou a empreses, tant petites com grans.

Amb dades al mes de maig, el dèficit públic a nivell consolidat augmenta respecte a igual període de 2018, ja que l'augment dels ingressos no compensa la pujada de la despesa. A Catalunya, en canvi, es redueix el dèficit perquè els recursos es mantenen constants en termes del PIB, mentre que les despeses descendeixen lleugerament.

El dinamisme del sector exterior s'ha recuperat a Espanya i Catalunya, encara que de forma més moderada que en la resta d'economies de l'entorn europeu. Es manté el dèficit per compte corrent de l'economia espanyola, enfront del superàvit de l'any anterior.

Píndoles d'economia:

També s'han fet dues píndoles econòmiques, la primera d'elles dedicada al creixement inclusiu que la OCDE defineix com "el que crea oportunitats per a tots els grups de població i distribueix els dividends de l'increment en prosperitat, tant en termes monetaris com no monetaris, de manera justa entre la societat." I on la OCDE recomana passar del "creix primer, distribueix després", a la completa incorporació de la equitat en el procés de formulació de polítiques públiques com a conductor de creixement i productivitat. En aquesta mateixa línia ha treballat la OCDE i ha creat un panell amb 24 indicadors del creixement inclusiu, que un marc centrat en tres focus o objectius: Invertir en les persones i els llocs; donar suport al dinamisme empresarial; i reconstruir la confiança amb governs eficients i receptius. Així, en el cas d'Espanya, per promoure un creixement inclusiu, cal reforçar les estratègies en el mercat laboral, la reducció del fracàs escolar i de l'abandonament prematur, i reforçar la qualitat del treball i les polítiques de família i de conciliació.

El segon tema ha estat les ciutats globals i les megaciutats que esdevenen cada cop més en nous grans centres de concentració de poder econòmic. Així, en aquest nou escenari, cada cop més, la competència per les activitats d'alt valor afegit i l'atracció del talent en una economia globalitzada es dona més entre ciutats globals com els actors a tenir de referència, en lloc dels països, tot i que continuen tenint un paper rellevant. Avui, per exemple, no competeix el Regne Unit vs els Països Baixos, sinó Londres vs Amsterdam; i destaca veure com Londres, de ser un referent estant dins la Unió Europea, perd parcialment el seu atractiu pel Brexit.

En aquest procés de globalització i de concentració del poder econòmic, de la gestió de la cadena de valor i d'activitats d'alt valor afegit, no són gaire les ciutats que poden participar d'aquesta "lliga de ciutats", però Barcelona, pot jugar-hi un paper rellevant, tot i que la competència, donat el procés de concentració, serà cada cop més significativa. Des de la societat civil, com des de les institucions locals, amb un enfoc eminentment metropolità, hem de saber aprofitar les potencialitats de Barcelona i la seva àrea/regió metropolitana per situar-la com a ciutat global.

ENTORN INTERNACIONAL

L'entorn internacional continua dominat per un escenari de gran incertesa en relació a la política comercial dels EUA o la possible concreció d'un *Brexit* dur. En aquest context, el to de les principals autoritats monetàries s'ha tornat acomodaticí, alhora que les previsions de creixement mundial, elaborades pels principals organismes internacionals, han estat corregides a la baixa novament. En els mercats financers, s'han registrat caigudes borsàries i enfonsament dels tipus sobirans per l'increment de l'avversió al risc.

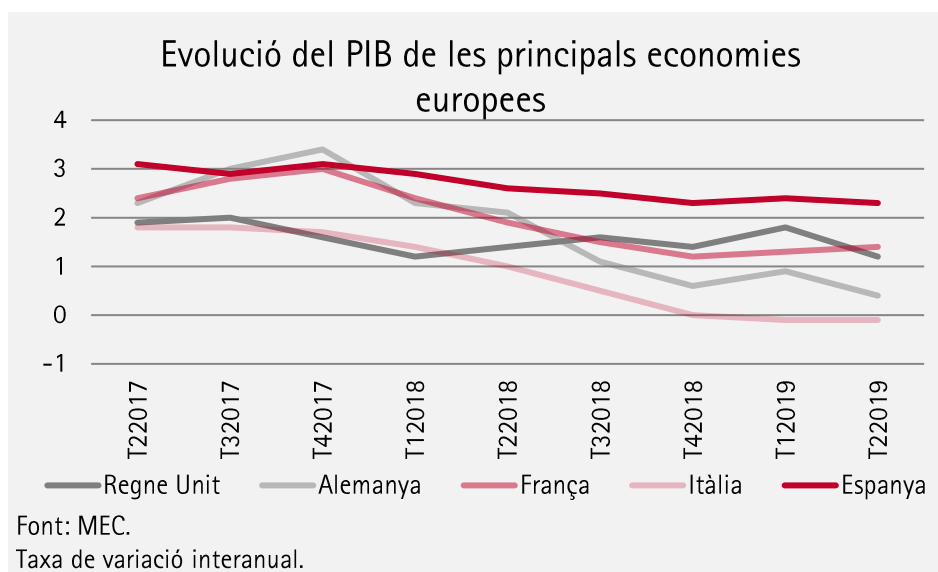
D'una banda, el creixement econòmic d'algunes economies avançades, com ser els EUA, es manté sòlid. I per l'altre, s'observa una reducció del PIB a Alemanya (dificultats en el sector industrial automotor), i a Itàlia es frena el creixement (dubtes sobre la sostenibilitat del dèficit públic).

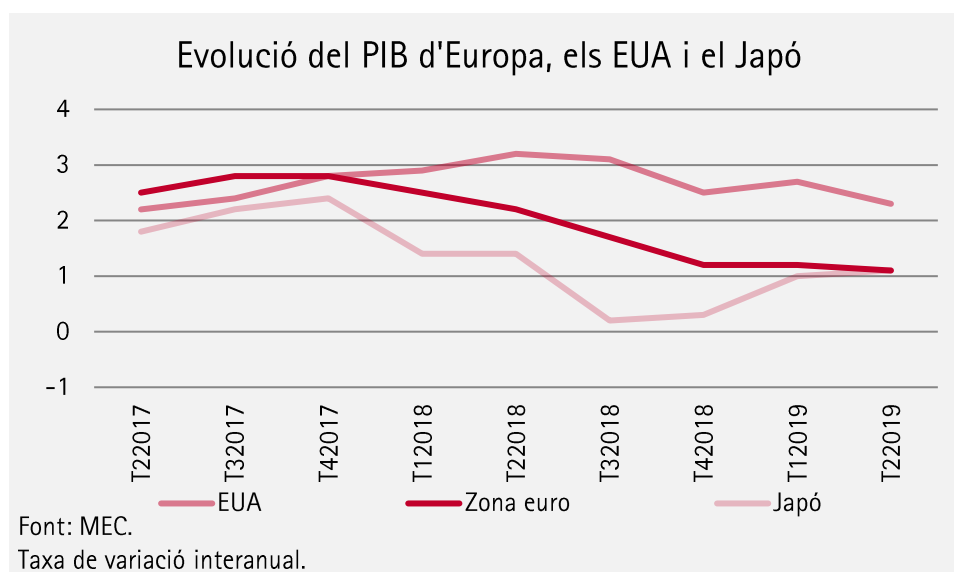
D'aquesta forma, l'economia europea ha moderat el seu creixement en el segon trimestre de l'any, amb un augment del PIB del 0,2% tant en la zona euro com a la Unió Europea. Respecte al mateix període de l'any passat, el creixement va ser del 1,3% i 1,1%, respectivament. El canvi de tendència en el ritme d'expansió de l'economia europea obeeix, fonamentalment, a la menor activitat a Alemanya i Itàlia.

Així, a Alemanya, es va registrar una caiguda del PIB de 0,1%, mentre que França va créixer un 0,3%. Itàlia, per part seva, es va mantenir estable i el Regne Unit es va contreure un 0,2%.

Pel que fa a altres economies fora de l'entorn europeu, cal assenyalar, que el PIB dels EUA va registrar un augment del 0,5%, la qual cosa implica una moderació en comparació al 0,8% del trimestre anterior. Per part seva, l'economia japonesa també es va suavitzar, en créixer un 0,4% en el segon trimestre. El creixement de l'economia xinesa va ser del 6,2% interanual, dues dècimes menys que el primer trimestre de 2019.

7

El rumb de la política monetària ha canviat substancialment en els últims trimestres, passant de l'enduriment de les condicions financeres a l'anunci de reprendre nous impulsos monetaris, pel permanent context d'incertesa a nivell global.

En aquest sentit, la Reserva Federal dels EUA, després de la seva reunió del mes d'agost, va rebaixar en ¼ de punt percentual els tipus d'interès de referència -malgrat incidir en el bon escenari econòmic- en el que va ser la primera reducció en 11 anys. El BCE, per part seva, ha mantingut també un discurs més acomodaticí respecte al rumb de la política monetària, en vista de les incerteses que es presenten en el curt termini.

D'aquesta forma, l'FMI va realitzar l'actualització de les seves previsions econòmiques el mes de juliol i destaca la persistència d'un creixement global contingut, en un context on es presenten incerteses relacionades amb la política comercial dels EUA, el *Brexit* o les creixents tensions geopolítiques que puguin afectar el preu de l'energia. D'aquesta forma, l'FMI estima un creixement global de 3,2% per a 2019 i del 3,5% per a 2020, en tots dos casos una desena menor a l'estimació de primavera.

En aquest sentit, els riscos associats a les previsions són majoritàriament negatius, en tant inclouen les perspectives de majors tensions en l'àmbit del comerç i la tecnologia, el manteniment d'una major aversió al risc que posi de manifest les vulnerabilitats financeres acumulades després d'anys amb tipus d'interès baixos, i la permanència d'absència de pressions inflacionàries que posin en dificultats la sostenibilitat de l'endeutament públic, limitant l'espai de maniobra de la política monetària per a pal·liar els moments de major dificultat econòmica.

Concretament, el creixement de l'economia dels EUA i del Japó va resultar millor de l'esperat, i els efectes de certs factors puntuals a Europa com la nova regulació sobre emissions sembla haver-se dissipat. Així mateix el creixement de la Xina en el primer trimestre de l'any va ser superior a l'esperat. No així en la resta d'Àsia o Amèrica Llatina. Per a les economies avançades, l'FMI preveu un creixement del 1,9% i del 1,7% per a 2019 i 2020, respectivament, reflectint, principalment, la

correcció a l'alça per als EUA. Així mateix el creixement de les economies emergents es projecta que serà del 4,1% per a aquest any i del 4,7% per a l'any pròxim, reflectint la correcció a la baixa de les previsions de la majoria d'economies d'aquest grup.

En el seu informe interí d'estiu, la Comissió Europea assenyala que el creixement de l'economia europea es veurà aombrat per factors externs, ja que la demanda domèstica es manté robusta enfront d'un sector exterior que no *repunta. La recent escalada de les tensions comercials i la corresponent incertesa associada continuen afectant l'activitat econòmica, principalment a través del sector manufacturer. De cara als pròxims trimestres, l'acompliment de l'economia europea dependrà, en gran manera, de la resiliència del sector serveis en tant continuï la moderació de l'activitat en la indústria i el sector exterior.

El pronòstic de creixement del PIB en 2019 per a la zona euro és del 1,2% i del 1,4% per a 2020. La relativa estabilitat en el pronòstic respecte al de primavera, amaga la feblesa en les perspectives de creixement per al curt termini, compensades pel creixement major de l'esperat del primer trimestre de l'any. D'altra banda, la Comissió preveu que el creixement de les importacions de la resta del món es desaccelera al 1,6% aquest any, que podria recuperar-se, fins a créixer un 3,1% en 2020.

En el que a l'evolució de la inflació es refereix, en la mesura que el preu de l'energia es mantingui contingut, la Comissió preveu que els preus augmentin un 1,3% aquest any i el pròxim.

Previsions de creixement del PIB						
Taxa de variació anual	FMI			Comissió Europea		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Economia mundial	3,6	3,2	3,5	3,6	3,2	3,5
Zona euro	1,9	1,3	1,6	1,9	1,2	1,5
EUA	2,9	2,6	1,9	2,9	2,4	1,9
Japó	0,8	0,9	0,4	0,8	0,8	0,6
Alemanya	1,4	0,7	1,7	1,4	0,5	1,4
França	1,7	1,3	1,4	1,7	1,3	1,4
Itàlia	0,9	0,1	0,8	0,9	0,1	0,7
Espanya	2,6	2,3	1,9	2,6	2,3	1,9
Regne Unit	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3
Xina	6,6	6,2	6,0	6,6	6,2	6,0
Índia	6,8	7,0	7,2	7,4	7,1	7,3
Brasil	1,1	0,8	2,4	1,1	1,9	2,4
Rússia	2,3	1,2	1,9	2,3	1,5	1,8

Font: FMI, Comissió Europea.

DEMANDA I ACTIVITAT

La Comissió Europea preveu una desacceleració del creixement de l'economia espanyola enfront de l'augment del PIB major de l'esperat en el primer trimestre de l'any. Així, en termes inter trimestrals, s'espera un creixement del PIB del 0,5% en els pròxims trimestres. No obstant això, a causa d'aquest millor acompliment de l'economia en els primers mesos, la Comissió ha corregit a l'alça la previsió per a aquest any al 2,3% anual. Per a 2020, manté el seu pronòstic d'un augment del PIB del 1,9%.

Segons la Comissió, serà la demanda domèstica, i el consum privat en particular, el principal impulsor de l'economia espanyola, ja que les exportacions netes mantindran una contribució neutra al creixement del PIB.

Segons l'avanç de Comptabilitat Nacional publicat el 31 de juliol, el creixement del PIB d'Espanya es va moderar, en termes inter trimestrals, passant del 0,7% en el primer trimestre, al 0,5% en el segon. En taxa interanual, el creixement va ser del 2,3%, una dècima menys que en el trimestre anterior.

És de destacar, que el creixement del PIB interanual va ser resultat tant de la contribució positiva de la demanda nacional (+1,6 punts), com de la demanda exterior (+0,7 punts). L'aportació positiva del sector exterior va ser cinc dècimes superior a la del trimestre anterior ja que les exportacions de béns i serveis van pujar (encara que dins d'aquestes l'increment ve dau per l'augment de les exportacions de béns), mentre que les importacions van disminuir. Per part seva, la despesa en consum final de les llars es va accelerar, però la formació bruta de capital fix va moderar considerablement el seu ritme d'expansió.

En definitiva, a diferència del primer trimestre, el creixement del PIB a Espanya del segon trimestre, ve explicat per una major aportació del sector exterior que se suma a la continuïtat de la bona marxa del consum de les llars i, en part, compensa la moderació del creixement de la inversió.

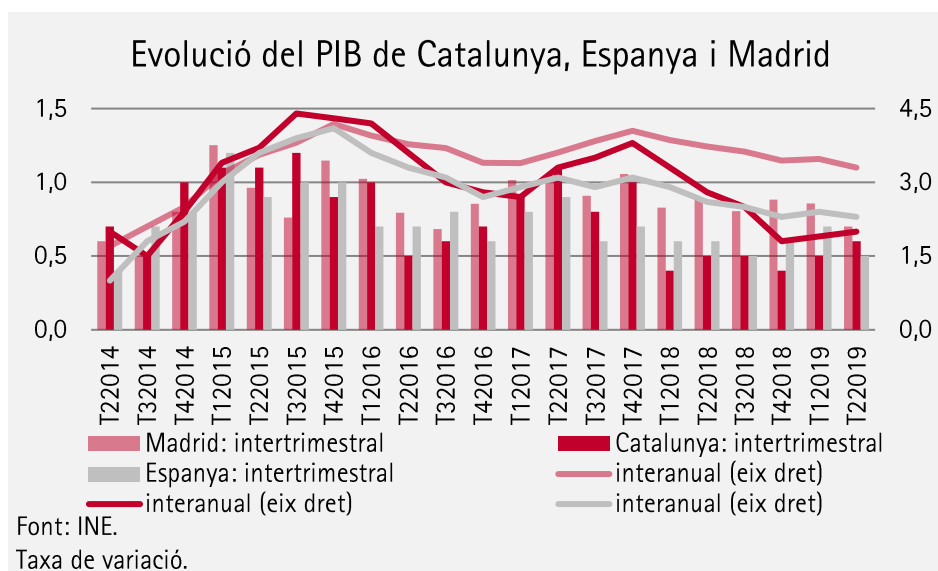
Des de la perspectiva de l'oferta, la indústria es va mantenir pràcticament estancada en taxa interanual, per segon trimestre consecutiu, després de la contracció de l'últim trimestre de 2018. En tant, la construcció va continuar amb el seu fort ritme d'expansió malgrat mantenir la moderació respecte als trimestres previs, i el sector serveis va mantenir un ritme d'expansió robust.

Espanya: PIB per components i sectors				
Taxa de variació interanual	T32018	T42018	T12019	T22019
PIB	2,5	2,3	2,4	2,3
Components:				
Consum final de les llars	2,0	2,0	16,0	1,7
Consum final de les AAPP	2,2	2,2	2,0	1,9
Formació bruta de capital fix	5,3	4,4	4,7	1,2
Exportacions	1,7	1,0	0,0	1,7
Importacions	2,3	1,7	-0,5	-0,3
Demanda Nacional*	2,7	2,5	2,2	1,6
Demanda Exterior*	-0,2	-0,2	0,2	0,7
Oferta:				
Agricultura	-0,5	3,6	0,0	-1,7
Indústria	1,1	-1,3	0,1	0,1
Construcció	8,1	7,2	6,6	5,8
Serveis	2,7	3,0	3,1	2,9

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Segons l'Idescat, en el segon trimestre, el PIB de Catalunya va créixer un 2,0%, la qual cosa implica una lleugera acceleració enfront de l'augment del 1,9% del trimestre anterior, encara que és un registre tres dècimes inferior a la mitjana del conjunt d'Espanya. L'increment intertrimestral es va accelerar una dècima, fins al 0,6%.

11

Per sectors, es manté la contracció de la indústria i la moderació de la construcció. El sector serveis, per part seva, ha registrat un creixement constant en els últims trimestres.

Catalunya: PIB per components i sectors				
Taxa de variació interanual	T32018	T42018	T12019	T22019
PIB	2,5	1,8	1,9	2,0
Oferta:				
Agricultura	-0,9	-1,2	0,1	0,1
Indústria	0,8	-2,4	-0,8	-0,6
Construcció	3,5	5,2	4,8	4,9
Serveis	2,9	2,9	2,8	2,5

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Els indicadors d'avanç o de curta freqüència continuen indicant, en línies generals, la bona marxa de l'economia espanyola i catalana, però a un ritme més moderat. Especialment, destaca el bon acompliment del sector turístic.

L'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, va pujar un 4,0% en taxa anual el mes de juny, la qual cosa implica una desacceleració respecte a maig i abril. Per part seva, l'índex de volum de negoci del sector serveis a Catalunya es va incrementar un 2,6% anual al juny (mitjana del conjunt d'Espanya: 4,3%).

Així mateix l'entrada de comandes en la indústria, a Espanya, es va recuperar al juny, en augmentar un 0,9% interanual (sèrie corregida), mentre que a Catalunya l'índex general va registrar una contracció del 5,2% anual. Per part seva, l'índex de producció industrial (corregit d'efectes estacionals i de calendari) va registrar un augment el mes de juny en termes interanuals, del 1,8% per al conjunt d'Espanya. A Catalunya, l'índex corregit d'efectes de calendari va pujar un 0,7%.

Quant a l'activitat turística, durant els set primers mesos de l'any, la despesa total dels turistes internacionals va pujar un 3,3% respecte a igual període de 2018, aconseguint els 52.360 milions d'euros a Espanya. Catalunya va representar el 23,6% del total de despesa, és a dir, 12.348 milions d'euros, amb un creixement del 4,9% en termes interanuals.

Per altra banda, fins al mes de juliol, van arribar a Espanya uns 48,1 milions de visitants, és a dir, un 1,9% més que en igual període de l'any anterior. Catalunya, principal destinació turística d'Espanya – amb 11,3 milions de visitants, representant el 24,0% del total – va registrar un augment del 1,5% anual.

En relació al comerç, les vendes de comerç minorista (índex general a preus constants, sense estacions de serveis), es van incrementar 3,7% interanual al juliol a Catalunya, després de la contracció del mes de juny, i van pujar un 4,9% a Espanya (i un 6,8% a Madrid). Per part seva, les vendes en grans superfícies (índex general a preus constants) es van reduir un 2,3% i un 1,0% a Catalunya i Espanya, respectivament.

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS (Espanya) va descendir des dels 102,3 punts al juny, fins als 97,0 punts al juliol. La caiguda de l'índex es va produir tant per una pitjor valoració de situació actual (de 96,0 a 93,2 punts) com de les expectatives (de 108,6 a 100,9 punts). És important destacar que, des de setembre de l'any passat (excepte en juny), l'indicador de

confiança del consumidor s'ha mantingut per sota dels 100 punts, llindar que divideix la percepció negativa (menor a 100) de l'optimista (major a 100).

Indicadors d'activitat		
Variació interanual	Catalunya	Espanya
Producció industrial (jun-19)	0,7	1,8
Xifra de negocis indústria (jun-19)	-7,2	-5,0
Entrada de comandes (jun-19)	-5,2	-3,3
Comerç al detall (jun-19)	3,7	4,9
Venda grans superfícies (jul-19)	5,5	5,0
Matriculació turismes (jul-19)	-1,5	-8,6
Confiança empresarial (III 2019)*	0,9	1,6
Xifra negocis serveis (jun-19)	0,7	2,2
Turistes estrangers (jul-19)	1,5	1,9
Pernoctacions (jul-19)	2,5	1,1
Compravendes habitatge (jun-19)	-9,8	-9,0

Font: INE, Idescat. *Variació trimestral.

CREIXEMENT INCLUSIU: QUÈ SIGNIFICA?

La crisi econòmica del 2007 ja ha passat, la recuperació econòmica ha sigut lenta però ha arribat i estem en una època de creixement. Tot i això, les cicatrius de les grans ferides que ha deixat la passada etapa d'incerteses, inestabilitat i dificultats, assenyalen que hi ha un sentiment general de que aquesta recuperació i posterior creixement no ha sigut ni està sent igual per a tothom.

Entre les diverses causes que s'hi ha trobat en destaquen, entre d'altres, però sobretot, el canvi tecnològic i la globalització, les quals estan exercint noves pressions competitives i disruptives en les nostres vides, tenint un impacte en la producció, els serveis i els llocs de feina, així com als governs.

El com gestionem aquestes forces i mesurem les oportunitats que ens aporten depèn de polítiques que creïn oportunitats per a tothom i distribueixin els beneficis que sorgeixen d'una creixent prosperitat de manera més justa entre la societat. Les polítiques públiques que es centren en la inclusivitat i el benestar no només redueixen les desigualtats, sinó que poden conduir les nostres economies de nou en vies de creixement més sostenibles. (OCDE, 2018).

La OCDE defineix el creixement inclusiu com "el creixement econòmic que crea oportunitats per a tots els grups de població i distribueix els dividends de l'increment en prosperitat, tant en termes monetaris com no monetaris, de manera justa entre la societat."

Necessitem créixer per a innovar, millorar els nostres sistemes educatius i de salut, i invertir en infraestructures noves i sostenibles per al transport i l'energia, però el creixement ha d'involucrar tothom. Enfocaments que no siguin inclusius senzillament fracassaran de nou.

14

Com els canvis tecnològics han afectat i afecten l'economia i els llocs de feina es va veure clarament amb l'aparició dels ordinadors i la robotització de les plantes de producció. La introducció d'aquests canvis va afavorir enormement el creixement econòmic, però van fer-ho de manera poc inclusiva. (CaixaBank Research, 2019).

En els països avançats, la bretxa salarial entre els treballadors qualificats i els no qualificats va augmentar considerablement, així com també aquests últims van experimentar majors taxes d'atur. La robotització va fer disminuir la demanda així com els salaris del personal no qualificat, donat que les màquines eren un bon substitut de les tasques que realitzaven. Això ha estat també una constant des de la revolució industrial, però ara el ritme és força més elevat i transversal al conjunt dels sectors. Aquest ritme més accelerat fa que la transició sigui més curta, i que les persones poc formades ho tinguin més difícil. Tanmateix, la digitalització va augmentar la productivitat dels treballadors qualificats, fet que es va reflectir també en els salaris. En resum, fins fa poc, els canvis tecnològics es trobaven clarament esbiaixats a favor del treball qualificat i perjudicaven als no qualificats. Tot això, posa de manifest la necessitat de la formació com a vehicle d'inclusió econòmica.

Com és lògic, les tecnologies del futur (i algunes ja del present) també afectaran els llocs de treball, tot i que, en aquesta ocasió sembla ser que l'impacte no anirà tant vinculat al nivell de qualificació dels individus. Fenòmens com l'aprenentatge automàtic o "*machine learning*" no augmentarà

directament la polarització socioeconòmica de la societat, ja que no hi ha una relació clara entre les feines que podran ser més fàcilment reemplaçades per aquest procés i el nivell de salaris que tenen actualment aquests treballs. Tot i això, aquesta i altres tecnologies encara per desenvolupar poden acabar destruint molts llocs de feina, a la vegada que generar-ne molts de nous. És per això, que adaptar el marc regulador del mercat de treball serà clau per protegir els treballadors que perdran la feina i ajudar-los a reinserir-se amb èxit, així com dissenyar polítiques educatives adaptades als nous canvis que formin correctament als treballadors del futur.

Per altra banda, en els països emergents, la visió és diferent donat que les noves tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) tenen un potencial elevat de millorar el nivell d'inclusió, especialment en sectors com el primari, ja que faciliten un millor accés als mercats on vendre els seus productes, augmentant així de forma substancial els seus ingressos.

Tanmateix, una de les cares més visibles i conegudes de la globalització és la pràctica de l'*offshoring* o deslocalitzacions d'empreses manufactureres, en general a països emergents amb un cost de mà d'obra inferior com la Xina, la Índia o països del Sud-est asiàtic. És evident que l'*offshoring* manufacturer ha impulsat el creixement econòmic, però també ho ha fet d'una manera menys inclusiva, ja que ha perjudicat als treballadors poc qualificats dels països desenvolupats, si bé n'ha beneficiat els del països emergents. Cal afegir que la forta caiguda dels preus de la robòtica industrial ha permès un cert *reshoring*, donat que ja no cal tanta mà d'obra barata i només llocs de treball vinculats a la reparació i manteniment d'aquestes màquines, tenint així efectes positius en els mercats laborals dels països desenvolupats.

Atesa aquesta situació, és més necessària que mai una agenda econòmica que promogui un creixement més inclusiu. No només per raons d'equitat i justícia social, sinó també per raons d'eficiència, ja que un creixement desigual dificulta, entre altres, l'acumulació de capital humà en les famílies de rendes més baixes, tot malgastant talent. A més, per evitar la proliferació de moviments populistes que empitjorin la situació i que posin en risc el conjunt d'un sistema econòmic que ha demostrat la seva capacitat per generar prosperitat a llarg termini i/o, fins i tot, el nostre sistema polític de democràcia liberal, que és el que millor pot protegir les nostres llibertats i el pluralisme polític. (Caixabank Research, 2019).

Una política econòmica que promogui el creixement inclusiu ha de fomentar, per força, l'ocupació de qualitat. Una ocupació de qualitat és aquella que permet viure dignament i que ofereix perspectives de desenvolupament professional i personal, esdevenint així el vehicle fonamental per participar directament i beneficiar-se del progrés general de l'economia. És per aquesta raó que les polítiques educatives són essencials per a preparar-nos com a societat al canvi tecnològic i per a un món on guanyen importància l'aprenentatge continuat i la capacitat de reciclar-se.

És en aquesta necessitat de dissenyar polítiques adequades per garantir un creixement inclusiu que la OCDE ha desenvolupat el Marc d'Acció en Polítiques de Creixement Inclusiu (*Framework for Policy Action on Inclusive Growth*). Aquesta guia de polítiques d'acció pretén portar tothom cap a una major i més robusta confiança en el futur. Dins aquest marc, la OCDE recomana passar del "creix primer, distribueix després", a la completa incorporació de la equitat en el procés de formulació de polítiques públiques com a conductor de creixement i productivitat. A més, per tal de monitoritzar el

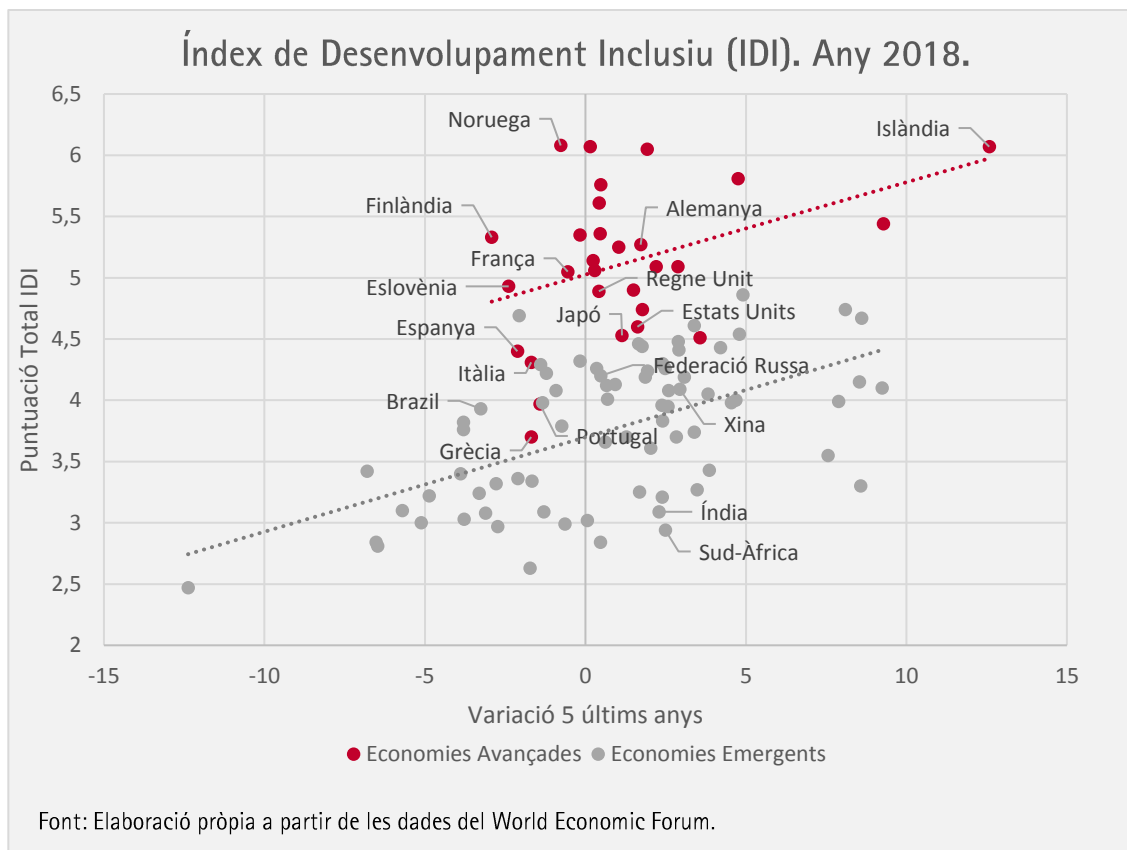
progrés del creixement inclusiu al llarg del temps, la OCDE ha creat un panell amb 24 indicadors del creixement inclusiu.

Aquest marc té tres principals focus o objectius:

1. Invertir en les persones i els llocs (ex. zones, ciutats i/o regions) que s'han quedat enrere.
 - a. Aquest marc es focalitza en les oportunitats i els recursos per a desfer les desavantatges que les desigualtats d'accés a l'educació infantil, serveis sanitaris o al mercat laboral, imposen sobre la vida de la gent, i promoure la mobilitat social. Això es pot aconseguir per mitjà de:
 - i. La promoció d'escoles bressols, programes d'educació infantil i un aprenentatge i adquisició d'habilitats a llarg termini de qualitat.
 - ii. Assegurar l'accés a serveis de salut, allotjament i infraestructures de qualitat.
 - iii. Promoció del "catch-up" regional per mitja de l'habilitació d'una reassignació eficient i justa del capital humà, el capital i els recursos naturals, dins i entre les regions.
2. Donar suport al dinamisme empresarial i als mercats laborals inclusius.
 - a. El "*Productivity-Inclusiveness Nexus*" de la OCDE mostra que una bona manera de començar és per mitjà de la creació de les pre-condicions necessàries per a que treballadors, emprenedors i empreses siguin productius i innovadors en el lloc de treball i en mercats preparats pel futur. Es pot fer front a aquest repte per mitjà de:
 - i. Impulsar la productivitat i el dinamisme empresarial, per mitjà del forment de l'emprenedoria i la innovació a tots els nivells, l'enfortiment de la competició, i assegurar l'increment dels salaris amb el de la productivitat.
 - ii. Aconseguir mercats laborals més inclusius, mitjançant la reassignació del capital i els treballadors, i assegurant l'apoderament econòmic de les dones i altres col·lectius menys representats.
 - iii. Preparar-nos per al futur del treball, i assegurar que les transformacions que es produeixen arreu del món del treball no augmenten les diferències.
 - iv. Enfortir el comerç i les inversions a través de la cooperació internacional en política impositiva.
3. Reconstruir la confiança amb governs eficients i receptius.
 - a. La gent necessita veure que poden formar part del canvi. Per aconseguir-ho cal:
 - i. Assegurar que els ciutadans juguen un paper significatiu en el disseny i avaluació de les polítiques que els preocupen.
 - ii. Alinear els paquets de mesures polítiques a tots els nivells de govern.
 - iii. Integrar aspectes d'equitat des de l'inici del disseny de polítiques públiques.

En el mateix sentit, per mesurar fins a quin punt el creixement d'un país és inclusiu, el Fòrum Econòmic Mundial (*World Economic Forum*, WEF) ha desenvolupat un índex d'inclusivitat (IDI). Malgrat que hi ha diferències notables entre països, el missatge final no és gaire encoratjador: després del deteriorament que va experimentar l'índex durant la crisi econòmica, amb prou feines s'ha recuperat en els últims anys. De fet, la persistència del deteriorament dels índexs d'inclusivitat

del creixement en nombrosos països alimenta els temors que s'hagi pogut entrar en una etapa d'exclusió secular.

A l'hora d'avaluar la situació a Espanya, la OCDE se centra en especial en l'estat actual i la promoció de la mobilitat social.

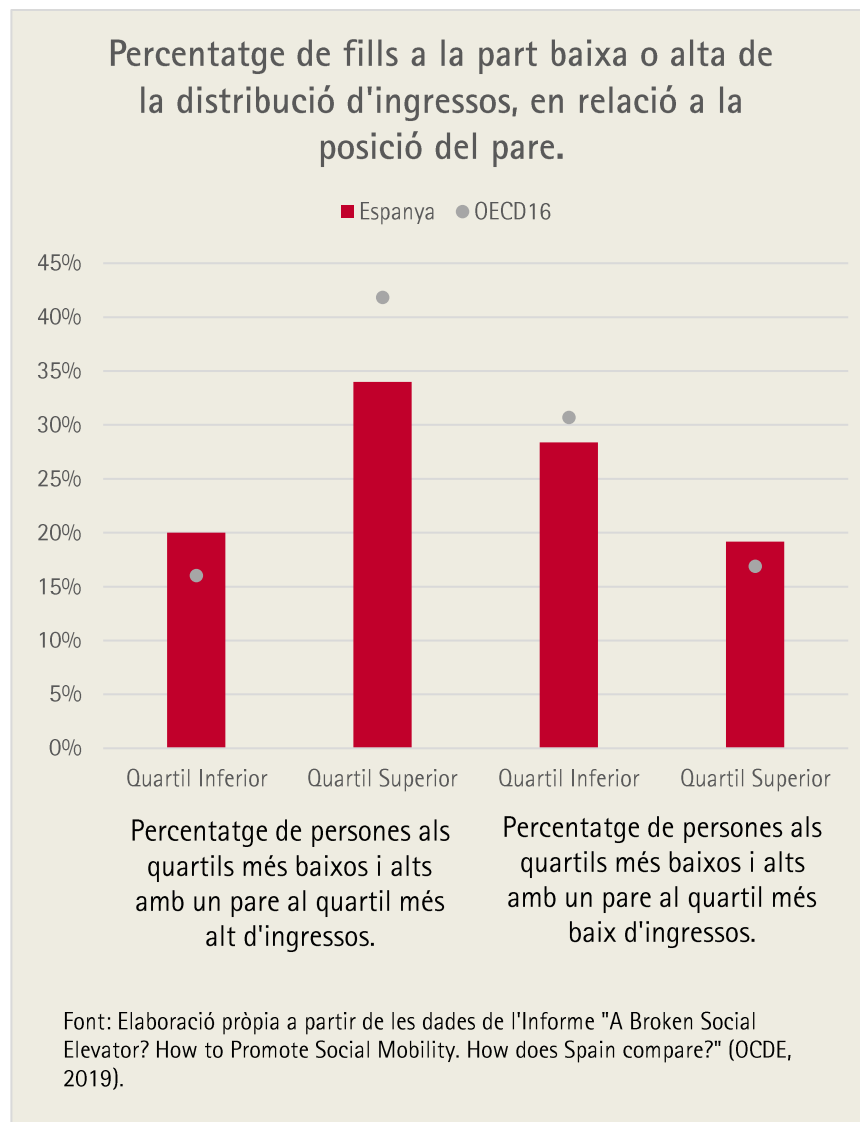
En concret, s'explica que a Espanya hi ha la percepció general (53%) de que la fortuna i avantatges dels pares juguen un gran paper en la vida de les persones. Aquesta percepció és molt més pronunciada que en molts països, i el segon més alt entre els països de la OCDE (la mitjana es troba en el 37%). La gent també és pessimista en les seves possibilitats de millorar la seva situació financera. Tanmateix, l'estatus econòmic de la gent a Espanya es troba una menys correlacionat amb el del seus pares en comparació amb altres països.

El concepte de mobilitat social el podem dividir en dues dimensions principals: una dimensió inter-generacional i una dimensió del cicle de la vida.

En quan a la primera dimensió, consisteix en comparar l'estatus de la gent amb el del seus pares en termes d'ingressos, ocupació, salut i/o educació.

Pel que fa a Espanya trobem, en termes d'ingressos, que la proporció de fills amb ingressos baixos de pares amb també ingressos baixos és del 28% (lleugerament inferior al 31% de la mitjana de la OCDE); un 19% aconsegueix arribar al grup de majors ingressos. Al cantó oposat, el 34% dels fills de

pares amb majors ingressos també obtenen majors ingressos, en contrast amb el 42% de la mitjana de la OCDE.

En referència al tipus d'ocupació, gairebé 1 de cada 2 fills d'un executiu es converteix en executiu, comparat amb el només 1 de cada 5 fills per treballador manual.

En quan a l'assoliment educatiu, el 69% dels fills amb pares altament educats completen un grau terciari (universitari) a Espanya, i un 22% dels fills amb pares amb poca educació assoleixen aquest nivell educatiu. Tanmateix, el 56% dels fills amb pares amb poc nivell educatiu romandran també amb un baix nivell de formació.

En general, en comparació amb altres països, España ho fa comparativament pitjor en termes d'educació, però força millor en termes de mobilitat d'ingressos. El mateix s'aplica a altres països del sud d'Europa, mentre que la mobilitat social és major en gairebé totes les categories en els països

nòrdics. Per tant, podem dir que la mobilitat social entre generacions a Espanya no es distribueix uniformement.

En això, el sistema educatiu espanyol hi juga un paper important i, tot i les millores del últims anys, Espanya encara té una de les majors taxes d'abandonament escolar a la UE (19,9% al 2015) i els coneixements i/o habilitats són baixos, particularment entre els joves.

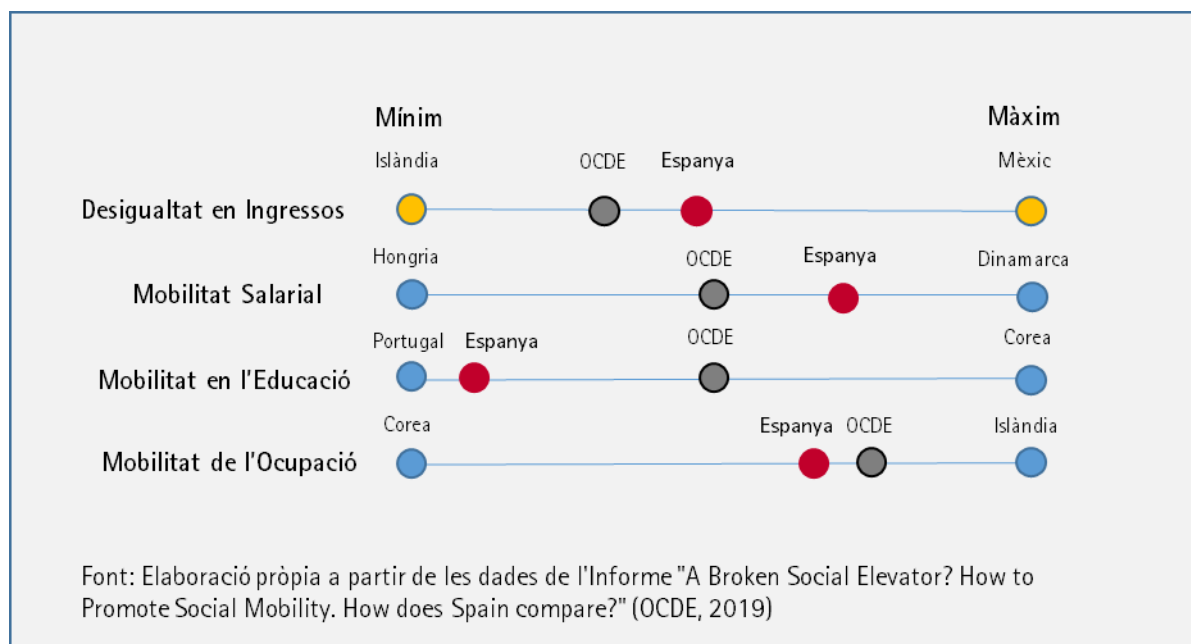
La segona dimensió per mesurar la mobilitat social, la del cycle de la vida, que mesura les possibilitats de mobilitat en ingressos al llarg de la vida d'un individu.

A Espanya, aquells que se situen en el quintil d'ingressos més baix tenen poques possibilitats d'ascendir en un període de 4 anys, amb el 64% es queden atrapats allà, comparat amb la mitjana de la OCDE del 57%. El "sòl enganxifós" s'ha tornat encara més enganxifós des del anys 90.

A la part alta de la distribució, la persistència és encara lleugerament més alta, el 72% de la gent en el top 20% del ingressos hi romanen durant un període de 4 anys, en comparació amb el 68% de la mitjana de la OCDE.

La manca de mobilitat a la part baixa de la distribució a Espanya pot ser parcialment explicada per l'alta taxa d'atur de llarga duració.

En desigualtat en ingressos i mobilitat salarial, Espanya mostra valors millors que la mitjana de la OCDE. En canvi, en termes relatius, és pitjor el seu nivell en mobilitat de l'ocupació i, més significativament, en educació (la qual podria explicar l'anterior). Per això, cal fer un pacte de país en educació.

En termes de que es pot fer per fomentar la mobilitat social, és evident que els avantatges socioeconòmics han de continuar passant de generació en generació. Les grans diferències en matèria de mobilitat social existents als diferents països suggereixen que hi ha espai per a polítiques més mòbils i protegir les famílies de les conseqüències adverses de davallades sobtades en els seus ingressos, sota la idea de promoure un creixement inclusiu. Són necessàries polítiques que enforteixin les dimensions clau del benestar, així com l'apoderament individual i la "creació de capacitats" per pal·liar la càrrega de les condicions de partida desfavorables a la vida. Per a Espanya, la OCDE marca 3 prioritats clau:

Objectiu 1: Enfortir el suport als aturats a través de la millora dels serveis públics d'ocupació regionals.

Objectiu 2: Adreçar l'abandonament escolar per mitjà de la millora de la qualitat docent i l'augment de l'eficiència en l'assignació de les despeses regionals en aquesta matèria.

Objectiu 3: Fer front a l'elevada pobresa infantil, millorant l'accés dels pares a llocs de feina de qualitat i garantint que s'ofereixen subvencions i beneficis integrals en efectiu i en espècie per satisfer les necessitats dels nens.

Per tant, per promoure un creixement inclusiu, cal reforçar les estratègies en el mercat laboral, la reducció del fracàs escolar i de l'abandonament prematur, i reforçar la qualitat del treball i les polítiques de família.

LES MEGACIUTATS I LES CIUTATS GLOBALES: EL SEU NOU PAPER

Amb la revolució industrial, les ciutats agafen una major rellevància, i especialment a partir de la segona meitat del s. XX, quan s'accelera el fenomen de migració cap a les ciutats. Fruit d'això han anat sorgint el que es coneix com a megaciutats i grans àrees metropolitanes.

A l'any 1950, amb prou feines hi havia 2 megaciutats, Nova York i Tokio, amb 12,3 i 11,3 milions d'habitants respectivament. Al 1990, ja hi havia 10 megaciutats i, al 2015, 29, de les quals 16 a Àsia. Per al 2030, es calcula doncs que hi haurà 41. Per tant, es pot afirmar que hi ha un procés de concentració i de rols d'activitat a aquestes ciutats i a les grans àrees metropolitanes.

Avui dia, la meitat de la població mundial viu a les ciutats, generant més del 80% del PIB mundial. Per al 2030, es calcula que hi viuran 2/3 parts de la població mundial. (Allianz Pure Risk, 2015).

Si bé aquesta migració i creixement de les ciutats ha tingut lloc arreu del món, aquests s'han desenvolupat a ritmes molt desiguals en les diferents regions. Els ritmes creixement d'Àsia (amb l'excepció de Japó) i Àfrica estan sent molt més significatius que no pas a Europa o Amèrica del Nord. En el passat, les causes del creixement de la població a les zones urbanes anaven lligades tot sovint a l'economia – un increment de les oportunitats laborals, un mercat centralitzat, millors salaris i una major riquesa individual que impulsava a la gent a migrar a les ciutats. No obstant, avui dia les causes d'aquest creixement es deu més al creixement natural de la població, és a dir, que es produeixen més naixements que morts entre els que ja viuen a les ciutats. Això és el que fa que el creixement sigui tant desigual entre les diferents regions del planeta. (World Population History, 2016).

21

Val a dir també que, aquest creixement natural tant fort que experimenten les regions en desenvolupament, com l'Àsia i l'Àfrica, troba explicació en la millora dels sistemes sanitaris i socials dels països d'aquelles regions, cosa que permet augmentar l'esperança de vida i reduir la gran mortalitat infantil per la qual s'havien caracteritzat fins fa poc. Es fa per tant evident, que amb els pas del temps la taxa de natalitat podria anar disminuint, si es reproduceix el model donat als països desenvolupats.

Si una ciutat creix a un ritme manejable, que freqüentment es considera al voltant d'un 1% anual, la seva infraestructura pot seguir el ritme de creixement de la població i de les seves demandes. Necessitats com carreteres, transport públic, instal·lacions adequades de clavegueram i tractament d'aigües residuals, clíniques, escoles i parc d'habitatges, poden ser planificades amb temps i construïdes a la vegada que creix el nombre d'habitants.

El risc d'un ràpid creixement urbà, especialment en països en situació d'estrès econòmic, és que sovint la infraestructura necessària no pot expandir-se prou ràpid per satisfer les necessitats dels residents.

Una altra greu conseqüència d'aquest creixement descontrolat, especialment freqüent en ciutats de països en desenvolupament d'Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina, és el sorgiment de suburbis o barris marginals. Aquests creixen de manera descontrolada, sense cap mena de planificació urbanística ni

infraestructures bàsiques, degut principalment a una manca de recursos econòmics i de capacitat d'inversió en infraestructures. Això converteix aquestes ciutats en "ciutats fràgils".

A l'hora de classificar les megaciutats i el seu potencial i importància en rànquings, no només cal tenir en compte la població sinó també el creixement econòmic (PIB i PIB/càpita) i altres dades de caire social i econòmic, ja que els indicadors en sí i els seus derivats, no ens aporten prou informació. Cal tenir en compte, doncs, el potencial en termes de creixement inclusiu.

D'aquesta potencialitat de les megaciutats en funció del creixement inclusiu, també se'n pot derivar la necessitat de diferenciar entre una megaciutat i una ciutat global. Com hem vist, el gran i ràpid creixement d'una ciutat pot donar lloc a l'aparició d'una megaciutat, però això no vol dir en cap cas que també puguin passar a ser considerades una ciutat global. Per a esdevenir una ciutat global, el creixement no és ni condició necessària ni suficient. Tot i que, evidentment, es tracta d'un element favorable, el nombre de persones no pot com a tal generar l'habilitat de coordinar activitats econòmiques complexes a un nivell global sense l'ajuda d'altres elements qualitius. Com es pot apreciar, l'element clau per a esdevenir una ciutat global és l'existència d'una capacitat de coordinació global. La ciutat global es pot definir doncs com una ciutat en una posició per fer realitat la coordinació econòmica d'activitats complexes a una escala global. Aquesta coordinació se sol canalitzar a través d'institucions, ja siguin formals o informals.

Les normes formals inclouen normes polítiques, legals i econòmiques relatives als drets de propietat i els contractes. El seu objectiu és facilitar l'intercanvi i la cooperació, sigui quina sigui la seva naturalesa, donat que les seves conseqüències siguin jutjades positivament per la societat. Les institucions han de generar la confiança requerida per a dur a terme els intercanvis. Conseqüentment, les institucions són positivament valuades quan fan possible la coordinació global d'operacions complexes.

22

En les nostres interaccions diàries amb els demés, sigui en la família, en relacions socials externes, en activitats de negocis, etc., l'estructura de govern es veu definida per codis de conducta, normes de comportament i convencions. Una convenció informal esdevé una restricció o limitació social quan gairebé tothom la segueix i si és d'interès per a cada individu que la resta d'individus també la segueixin donat que ell mateix també la segueixi.

Tot i la importància de les normes formals, les informals són habitualment més fortes i duradores, i amb freqüència tenen l'última paraula. A més, les normes formals del mercat poden entrar en conflicte o cooperació amb les informals. (Bourdeau-Lapage & Huriot, 2006).

Per lo general, és al món en desenvolupament on trobem més casos de conflicte entre les institucions i normes formals i informals. Molts cops fins i tot com a resultat de l'existència de corrupció al país. Això fa que, precisament a les zones i regions del món on més megaciutats estant apareixent, aquestes, no puguin ser considerades com a ciutats globals.

Tot i això, creiem que resulta d'interès fer menció del cas d'una ciutat al món en desenvolupament, on aquesta incapacitat de canalitzar i coordinar el creixement de la ciutat s'ha aconseguit superar, i

està creixent de manera endreçada de manera semblant a com ho van fer en el seu dia Barcelona o Nova York al s. XIX.

Aquesta ciutat a la que fem referència és Ahmadabad, Índia. Consta d'una població de 6 milions de persones amb un creixement del 2% anual, tant en població com en tamany. En aquest sentit, és la típica ciutat índia. Però mentre que la majoria de les ciutats de l'Índia (i de fet la majoria del món en desenvolupament) s'expandeixen sense ordre ni concert, Ahmadabad ho fa de manera endreçada.

Per altra banda, el sorgiment de les megaciutats està fent que s'estiguin convertint de nou en grans centres de concentració de poder econòmic i, en conseqüència, també de poder polític. És per això que veiem cada cop més com aquestes ciutats (en especial aquelles que també esdevenen ciutats globals) s'organitzen en xarxes interdependents com el "Global Parliament of Mayors", la xarxa global de ciutats C40 compromeses en la lluita contra el canvi climàtic, les "100 Resilient Cities" de la Fundació Rockefeller, etc., que acumulen prou experiència d'organització o influència com per a deixar una empremta significativa en escenaris internacionals com el COP24, la conferència sobre el canvi climàtic de les Nacions Unides que va tenir lloc a Polònia al desembre del 2018.

Aquesta situació de creixement d'autonomia i influència de les ciutats es deu a diverses raons, però en destaquen una tendència cap a la devolució de poder a la ciutadania (per exemple, elecció directa de representants polítics, com alcaldes i regidors), el lideratge de les ciutats en la innovació tecnològica i la transició energètica, i el reconeixement cada cop més creixent de que els estats-nació no són capaços de fer front als reptes moderns (migració, canvi climàtic, desigualtat socioeconòmica i terrorisme).

23

Cal recordar que els estats-nació són una nova invenció històrica (Pau de Westfàlia, 1648) i que només han sigut una forma d'organització política dominant durant els últims 2 segles. Les ciutats, per contra, són la major i més duradora tecnologia social mai inventada per la humanitat. És per això que ciutats com Roma o Estambul han durat milers d'anys, mentre que les nacions i els imperis han anat emergent i caient al seu voltant.

Resulta evident que les nacions no desapareixeran ni ràpidament ni per complet, però podríem estar davant del retorn al concepte de Ciutat-Estat del renaixement (Florència, Venècia, etc.) o al de la Polis de l'antiga Grècia. (Krzanric, 2018).

En aquest nou escenari, cada cop més, la competència per les activitats d'alt valor afegit i l'atracció del talent en una economia globalitzada situen les ciutats globals com els actors a tenir en compte, en detriment del països, tot i que continuen tenint un paper rellevant.

Avui, per exemple, no competeix el Regne Unit vs els Països Baixos, sinó Londres vs Amsterdam; i destaca veure com Londres, de ser un referent estant dins la Unió Europea, perd parcialment el seu atractiu pel Brexit. La competència és fa entre ciutats que poden acollir seus d'empreses que consideren adient trobar-se en territori de la Unió Europea. A la llum de les darreres dades, sembla que Amsterdam, ha estat la gran afavorida a l'hora d'atreure seus d'empreses que, estant a Londres, o bé es traslladen, o bé volen tenir una altra seu en territori de la Unió Europea.

En aquest procés de globalització i de concentració del poder econòmic, de la gestió de la cadena de valor i d'activitats d'alt valor afegit, no són gaire les ciutats que poden participar d'aquesta "lliga de ciutats", però Barcelona pot jugar-hi un paper rellevant. Si consolida els seus atractius i reforça les accions per evitar les seves debilitats competitives vers d'altres ciutats, atès que al s. XXI, les ciutats, i essencialment les ciutats globals, hi jugaran un paper econòmic, social i polític rellevant; on la competència, donat el procés de concentració, serà cada cop més significativa. Tot això fa que, tant des de la societat civil, com des de les institucions locals, amb un enfoc eminentment metropolità, sapiguem aprofitar les potencialitats de Barcelona i la seva àrea/regió metropolitana. I més en un context de canvi disruptiu, tecnològic i econòmic amb una major digitalització i presència de la societat de la informació.

El desplegament del 5G, de la xarxa de fibra òptica, de la diversitat cultural, del coneixement de l'anglès, dels equips multidisciplinaris, amb unes infraestructures de transports escaients, del talent, de la seva capacitat emprenedora i de crear un cultiu empresarial afavoridor, poden situar millor la ciutat de Barcelona com a ciutat global.

MERCAT DE TREBALL

En el mercat de treball espanyol i català continua augmentant l'ocupació i l'afiliació, en un context de creixement de la població activa. No obstant això, els ritmes de creixement de l'ocupació observats comencen a ser més moderats, en línia amb l'evolució de l'activitat econòmica.

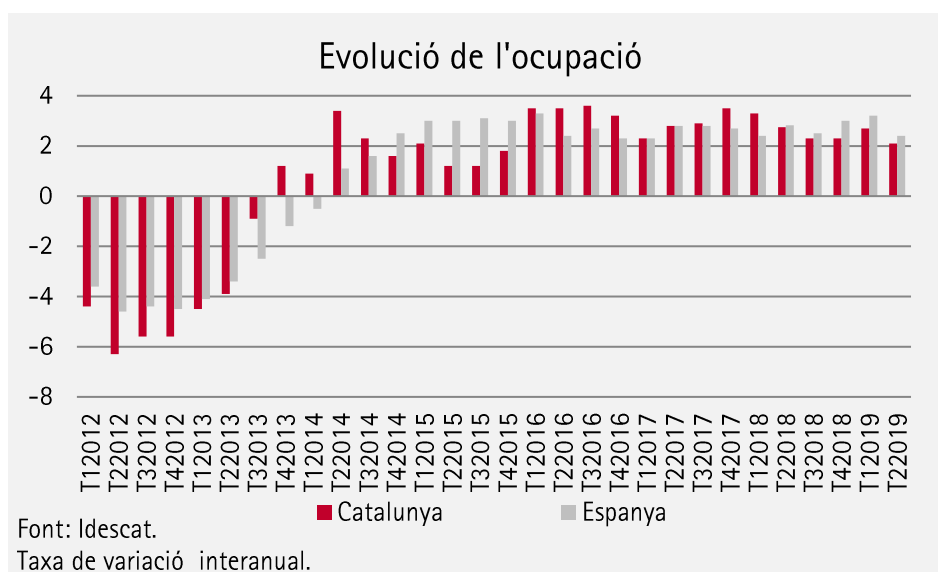
Segons dades de l'EPA del segon trimestre del 2019, l'ocupació va augmentar en 333.800 persones a Espanya respecte al trimestre anterior. D'aquesta forma, l'ocupació total, en termes desestacionalitzats, va pujar un 0,3% intertrimestral. A Catalunya, l'ocupació es va incrementar en 40.200 persones en el segon trimestre de l'any.

D'altra banda, en els últims 12 mesos, l'augment de l'ocupació va ser del 2,3%, és a dir, 460.800 ocupats més a Espanya. No obstant això aquesta pujada, s'observa una desacceleració en el ritme de creixement de l'ocupació. A Catalunya, l'ocupació es va incrementar en 70.700 persones, amb una variació del 2,1% respecte a igual trimestre de l'any anterior. Així, el total de persones ocupades ascendeix a 19.804.900 a Espanya i a 3.431.200 a Catalunya. Cal destacar, que l'augment de l'ocupació es va donar en paral·lel a una pujada de la població activa, fins a les 23.035.500 persones en el conjunt d'Espanya i 3.862.400 a Catalunya.

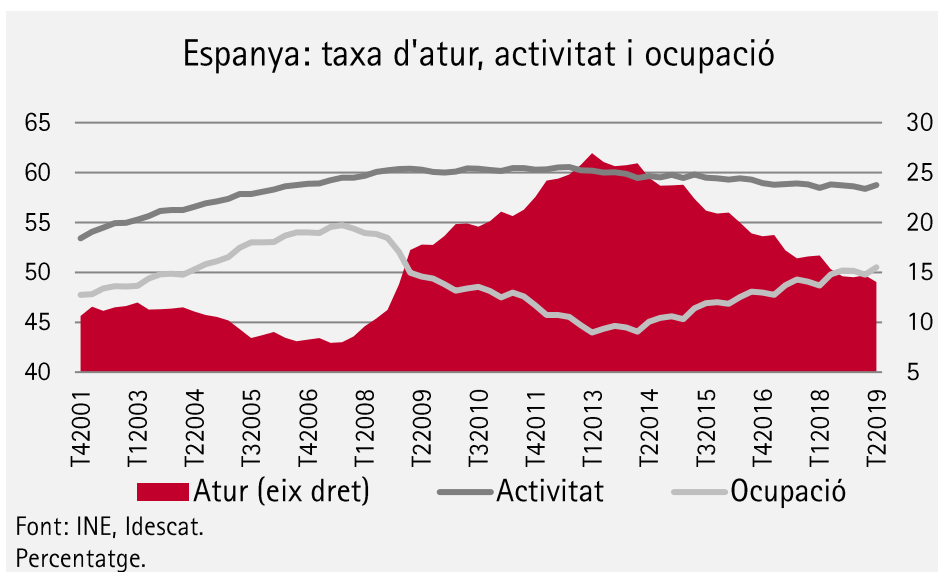
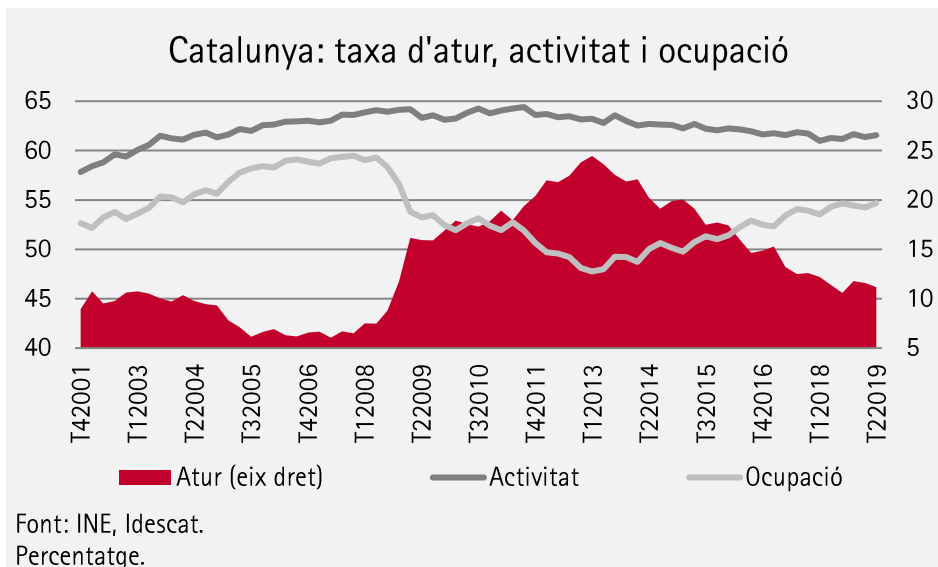
Cal destacar, que el nombre d'assalariats, a Espanya, va créixer en 431.000 en els últims 12 mesos, dels quals 388.200 van ser indefinits. A més, tots els sectors d'activitat, excepte agricultura, van registrar un increment de l'ocupació en l'últim any.

A Catalunya, en els últims 12 mesos, la creació neta d'ocupació va ser fonamentalment en el sector de serveis (107.300 persones), amb una aportació marginal de la indústria (2.400 persones), en tant els altres sectors van destruir ocupació. Del total de nous assalariats (72.600 persones), 44.800 van ser en el sector privat i 27.800 en el públic i, de tots ells, 54.900 amb contracte indefinit.

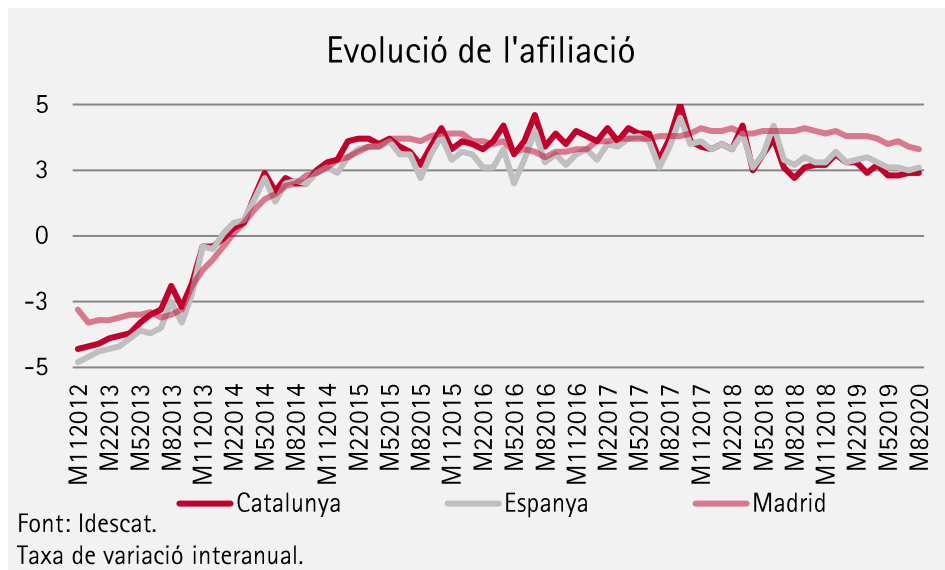
25

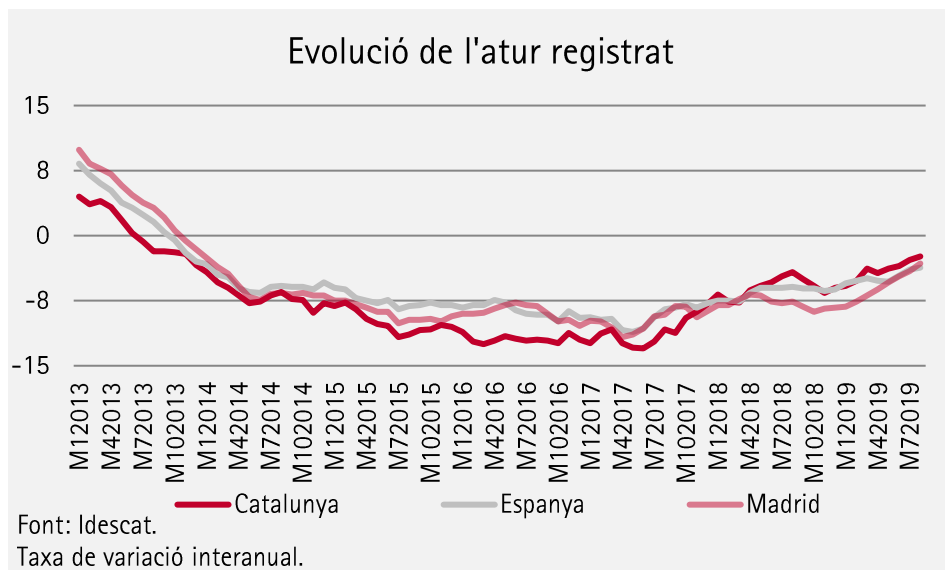
La xifra d'aturats total es va situar en 3.230.600 i 431.300 a Espanya i Catalunya, respectivament, la qual cosa representa un ritme de caiguda interanual del 7,4% i del 0,2%. Així, la taxa d'atur es va situar en el 14,0% a Espanya i el 11,2% a Catalunya.

D'altra banda, l'afiliació total a Catalunya va augmentar un 2,4% interanual a l'agost, la qual cosa implica 80.045 afiliats més en els últims 12 mesos. A Espanya, la pujada va ser de magnitud lleugerament superior (2,6%), amb un increment de 480.413 afiliats respecte a igual mes de 2018. La xifra d'afiliació total actualment ascendeix a 3.455.446 i 19.320.227 persones a Catalunya i Espanya, respectivament.

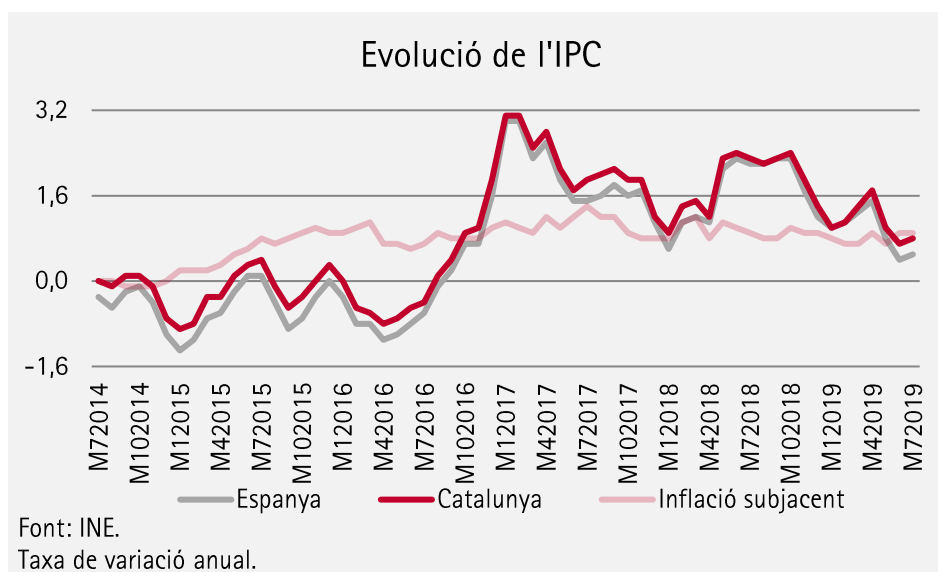
Al seu torn, l'atur registrat es va contreure el mes d'agost, amb una reducció de 2,4% anual a Catalunya, i del 3,7% a Espanya. En els últims 12 mesos, l'atur va disminuir a Catalunya en 9.300 persones, així com en el conjunt d'Espanya, amb una reducció de 116.264 persones. D'aquesta forma, el nombre d'aturats registrats a Catalunya va totalitzar 371.418 persones i a Espanya 3.065.804.

PREUS I FINANÇAMENT

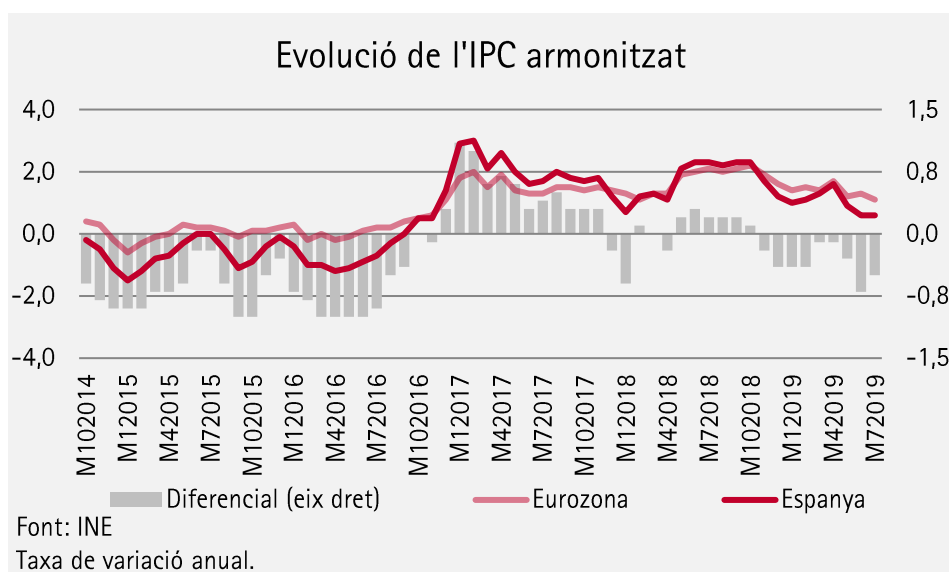
La inflació a Espanya i Catalunya s'ha mantingut en nivells molt reduïts en l'últim parell de mesos. Segons la dada d'avanç per a agost, la inflació es reduirà encara més, fins al 0,3% per al conjunt d'Espanya.

El mes de juliol, la taxa de variació dels preus va ser del 0,5% a Espanya i del 0,8% a Catalunya. Els grups que han tingut una major influència positiva en l'IPC (Espanya) van ser alimentació i begudes no alcohòliques i transport.

D'altra banda, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– va mantenir el seu ritme de creixement en el 0,9%, superant el nivell de la inflació general per segon mes consecutiu.

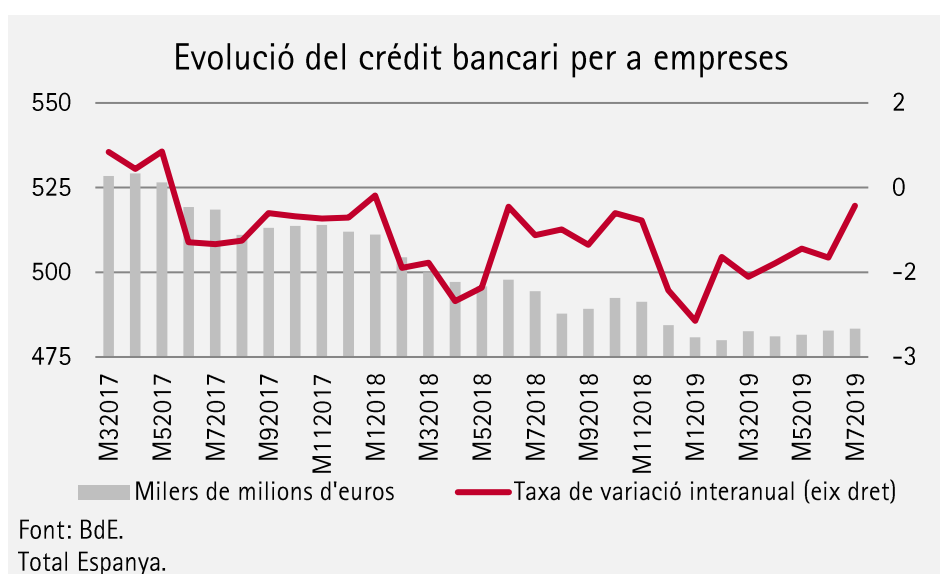
Així mateix l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– es va situar en el 0,6%, cinc dècimes per sota de la inflació de la Unió Monetària. Així, la bretxa de preus amb la zona euro continua sent favorable a Espanya (des d'octubre 2018).

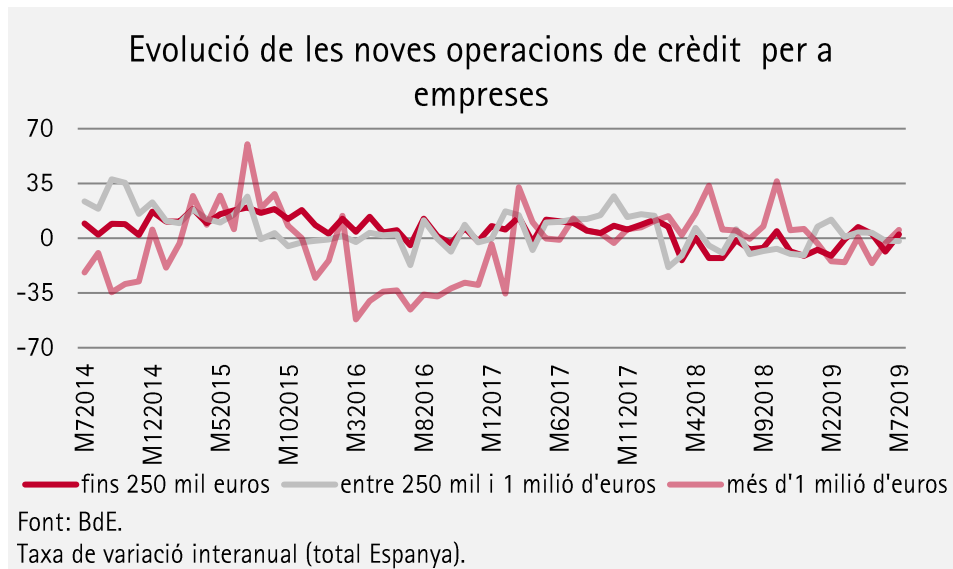
Pel que fa al finançament del sector privat de l'economia espanyola, la destinada a llars i ISFLSL manté les variacions positives que es vénen observant fa ja un any, amb un increment de 0,3% al juliol. El crèdit a l'habitatge es va contreure un 1,1%, mentre que el d'altres destinacions va augmentar un 4,6%. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, el finançament es va reduir un 0,3%, la qual cosa implica un descens sensiblement menys intens que el registrat en la resta de mesos de l'any.

Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va pujar fins al 3,39% al juliol i per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser de 1,66%. Per a les llars i ISFLSL, els tipus d'interès dels préstecs van ser del 2,23% per a l'adquisició d'habitatge i del 8,35% per al consum, mentre que per a altres finalitats la taxa va ser de 4,27%.

29

Així mateix les noves operacions de crèdit, al juliol, van pujar en el cas de les societats no financeres de menor grandària (aproximat a través dels crèdits de menys d'1 milió d'euros), un 1,4% en termes interanuals. Per a les grans empreses (aproximat a través dels crèdits de més d'1 milió d'euros) l'increment va ser del 5,3%.

SECTOR PÚBLIC

Amb dades acumulades fins al mes de maig, el dèficit consolidat (sense CCLL) va ascendir al 1,34% del PIB, la qual cosa implica un augment del 7,4% respecte a igual període de 2018. D'aquesta forma, el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulat fins al mes de maig de 16.817 milions d'euros. Per part seva, els interessos reportats s'han reduït un 4,4% respecte a l'any 2018, amb un volum de 11.444 milions, per la qual cosa el dèficit primari va ascendir als 5.373 milions d'euros, la qual cosa implica un augment de 0,12 punts respecte al dèficit primari del mateix període del 2018.

El lleuger increment del dèficit fiscal es deu a l'increment en els ingressos (4,7%) que no ha compensat l'expansió de la despesa (4,9%), una despesa en el qual ha destacat el creixement de les prestacions socials (7,5%) i de la remuneració d'assalariats (7,1%). Per la part dels ingressos, destaca l'augment de les cotitzacions socials (8,4%).

Tenint en compte el sector de l'Administració, al mes de maig, la deterioració del dèficit consolidat obeeix a l'increment del dèficit de l'Administració Central i de l'Administració Regional que no van ser compensats per l'augment del saldo positiu dels Fons de la Seguretat Social.

	Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament					
	Milions d'euros			% del PIB		
Acumulat a finals de maig	2018	2019	%	2018	2019	
Administració Central	-14.553	-16.196	11,3	-1,20	-1,29	
Estat	-14.113	-15.528	10,0	-1,17	-1,24	
Organismes de l'Administració Central	-440	-668	51,8	-0,04	-0,05	
Administració Regional	-3.578	-4.321	20,8	-0,30	-0,34	
Fons de la Seguretat Social	2.467	3.700	50,0	0,20	0,29	
Sistema de Seguretat Social	1.248	1.983	58,9	0,10	0,16	
SPEE	1.096	1.664	51,8	0,09	0,13	
FOGASA	123	53	-56,9	0,01	0,00	
Consolidat	-15.664	-16.817	7,4	-1,30	-1,34	
Ajuda financera	112	140	25,0	0,01	0	
Consolidat sense ajuda financera	-15.776	-16.957	7,5	-1,31	-1,35	
PIB utilitzat	1.208.248	1.255.160				

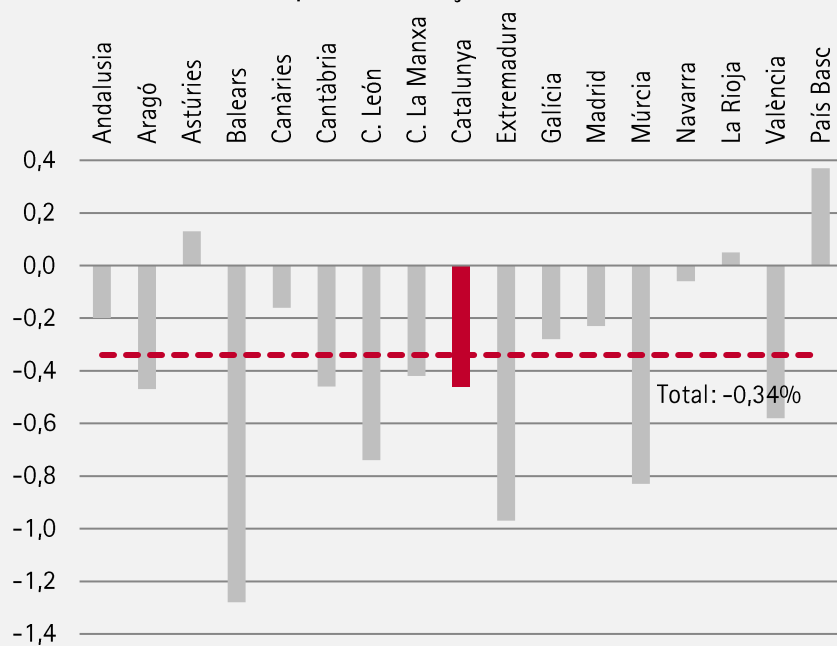
Font: MH.

Catalunya va registrar una necessitat de finançament equivalent al 0,46% del PIB (1.112 milions d'euros), enfront del dèficit de 0,51% d'igual període de l'any anterior (1.184 milions d'euros). El menor dèficit de Catalunya s'explica perquè els recursos es van mantenir constants en termes del PIB, mentre que les despeses van descendir lleugerament.

Operacions no financeres de Catalunya					
	Milions d'euros			% del PIB	
Acumulat a finals de maig	2018	2019	%	2018	2019
Recursos no financers	10.999	11.431	3,9	4,76	4,76
Impostos	4.776	5.124	7,3	2,07	2,13
Impostos sobre la producció i les importacions	1.077	1.081	0,4	0,47	0,45
Impostos corrents sobre la renda, patrimoni, etc.	3.512	3.839	9,3	1,52	1,60
Impostos sobre el capital	187	204	9,1	0,08	0,08
Cotitzacions socials	7	7		0,00	0,00
Transferències entre AAPP	4.801	5.057	5,3	2,08	2,10
Resta de recursos	1.415	1.243	-12,2	0,61	0,52
Usos no financers	12.183	12.543	3,0	5,27	5,22
Consums intermedis	2.139	2.159	0,9	0,92	0,90
Remuneració d'assalariats	4.609	4.836	4,9	1,99	2,01
Interessos	494	446	-9,7	0,21	0,19
Subvencionis	132	190	43,9	0,06	0,08
Prest. socials diferents de les transf. en espècie	261	282	8,0	0,11	0,12
Transferències socials en espècie	2.320	2.413	4,0	1,00	1,00
Formació bruta de capital fix	745	731	-1,9	0,32	0,30
Transferències entre AAPP	1.175	1.237	5,3	0,51	0,51
Resta d'usos	308	249	-19,2	0,13	0,10
Capacitat (+) o Necessitat (-) de finançament	-1.184	-1.112	-6,1	-0,51	-0,46
PIB utilitzat	231.277	240.257			

Font: MH.

Nec. o cap. de finançament de les CCAA

Font: MH.
Percentatge del PIB (maig 2019).

SECTOR EXTERIOR

El dinamisme del sector exterior s'ha recuperat a Espanya i Catalunya, encara que més moderadament que en la resta d'economies de l'entorn europeu.

En el primer semestre de 2019, la balança per compte corrent i capital de l'economia espanyola va registrar un saldo positiu de 400 milions d'euros, enfront de la capacitat de finançament de 3.100 milions d'euros del mateix període de 2018, deterioració que es deu al dèficit per compte corrent d'aquest any, enfront del superàvit de l'any anterior.

Balança de pagaments						
Milers de milions d'euros	S12018			S12019		
	Ingressos	Pagaments	Saldos	Ingressos	Pagaments	Saldos
Compte corrent:	239,4	237,8	1,6	241,8	243,0	-1,2
Balança comercial i de serveis	204,8	193,7	11,2	207,2	197,2	10,0
Turisme i viatges	26,7	8,6	18,1	27,7	9,5	18,1
Rendes	34,6	44,1	-9,5	34,7	45,9	-11,2
Compte de capital:	2,0	0,6	1,5	2,0	0,4	1,6
Comptes corrent i de capital:	241,5	238,4	3,1	243,8	243,4	0,4
Compte financer:	-	-	1,7	-	-	13,4
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	1,6	-	-	-5,8
Inversions directes	16,9	36,7	-19,7	13,3	7,6	5,7
Errors i omissions:	-	-	-1,4	-	-	13,1

Font: Banc d'Espanya.

34

A més, les exportacions de béns, en el primer semestre, van ascendir a 147.408,2 milions d'euros en el conjunt d'Espanya, la qual cosa representa un augment del 1,7% respecte a igual període de l'any anterior. D'altra banda, les importacions van créixer un 1,6%, aconseguint els 162.120,0 milions d'euros. Així, la taxa de cobertura es va situar en el 90,9%.

El saldo comercial deficitari va ser de 14.711,8 milions d'euros, similar al del primer semestre de 2018. El dèficit energètic va baixar un 0,9%, mentre que el saldo no energètic, va presentar un balanç negatiu de 2.587,1 milions d'euros, superior al dèficit de 2.348,4 milions d'euros del primer trimestre de l'any anterior.

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes¹ van augmentar un 2,6% i van ascendir a 31.253,6 milions d'euros (25,5% del total d'Espanya). Per part seva, les importacions van pujar un 5,0%, aconseguint els 39.734,7 milions d'euros. Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de 8.481,0 milions d'euros i la taxa de cobertura es va situar en el 78,7%.

Cal assenyalar, que les exportacions de les principals economies europees van augmentar el seu ritme d'expansió. Catalunya i Espanya van créixer per sota de la mitjana. Destaca la contracció de les exportacions dels EUA, la Xina i el Japó.

¹ Dades fins al mes de maig.

Comparativa internacional		
S12019	Exportaciones	Importaciones
Cataluña	2,0	4,7
España	1,7	1,6
Alemania	0,6	3,0
Francia	4,8	2,5
Italia	2,7	1,5
Zona euro	2,6	3,0
Reino Unido	2,7	5,3
UE-28	3,0	3,1
EEUU	-0,9	0,3
China	-0,4	-4,1
Japón	-4,7	-1,1

Fuente: MITC.

Exportacions per sector				
S12019	Espanya:		Catalunya*:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Aliments	16,7	3,5	2,6	4,4
Productes energètics	7,1	2,5	5,0	18,8
Matèries primeres	2,6	-4,2	1,8	11,9
Semimanuf. no químiques	10,5	2,5	6,7	0,9
Productes químics	14,4	3,2	27,2	6,0
Béns d'equip	20,5	6,7	17,6	6,0
Sector automòbil	15,8	-5,7	14,5	-16,9
Béns de consum durador	1,5	0,6	1,5	10,9
Manufactures de consum	9,5	0,3	12,2	7,5
Altres mercaderies	1,3	0,3	0,9	60,0
Total	100	1,7	100	2,6

Font: MITC. *Dades disponibles fins al mes de maig.

Segons sectors econòmics, en el conjunt d'Espanya i a Catalunya, destaca la caiguda del sector automòbil, que ha fet minvar la contribució positiva d'altres sectors com el de béns d'equip, productes químics, les semimanufactures, aliments o manufactures de consum. I per destinació geogràfica, cal assenyalar, que el creixement més moderat de les vendes a la resta del món s'explica pel menor dinamisme de les vendes a Europa, principal soci comercial d'Espanya i Catalunya.

Exportacions per destinació				
S12019	Espanya:		Catalunya*:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Europa	72,0	1,2	73,2	2,7
Unió Europea	66,4	1,5	65,2	1,8
Zona Euro	51,9	1,1	51,8	0,5
França	15,1	0,5	16,3	5,3
Alemanya	11,2	1,4	9,8	-10,0
Itàlia	8,1	1,1	9,0	5,2
Resto UE	14,4	2,6	13,4	7,3
Regne Unit	6,8	1,5	6,0	4,2
Resto Europa	5,6	-2,2	8,0	10,7
Amèrica del Nord	5,4	10,6	3,9	9,5
EUA	4,6	6,7	3,6	9,2
Amèrica Llatina	5,0	-2,0	6,9	6,9
Brasil	0,8	0,4	0,6	-10,0
Àsia	8,8	1,5	9,0	0,2
Xina	2,1	1,5	2,0	4,0
Japó	0,9	0,7	1,1	-1,3
Orient Mitjà	2,5	-13,4	2,6	-10,8
Àfrica	6,6	5,0	6,1	-2,3
Marroc	2,9	0,8	2,1	0,6
Oceania	0,7	2,9	0,4	-14,9
Total	100	1,7	100	2,6

Font: MITC. *Dades disponibles fins al mes de maig.

